БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ЯНВАРЬ 21 пятница 1940 он № 17 (30018) Сэн 10 мүнгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

„*Шэнэ ажабайдалые, шэнэ байдалые, шэнэ культурые Ильичын ёһоор байгуулагты.*“
(И. Сталин).

ЛЕНИНСКЭ ЗАМААР, УРАГШАА!

Арбанзургаан жэлэй саад тээ, 1924 оной январиин 21-дэ, прогрессивнэ хүнтүрэлтэндэ хүшэр хүндэ мэдээсэл бүхы дэлхэйе доһолуулаа һэн. Владимир Ильич Ленинэй дүлэтэ зүрхэнэй сохидол таһалдаба. Агуухэ арюун һонор ухаата, революционно байлдаануудай гайхамшаг мастер, большевигүүдэй партиие үндэһэлэгшэ ба тэрээнэй вождь, агуухэ Октябрьска Социалистическэ революциин организатор, дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэн ба таряашанай эгээн түрүүшын социалистическэ гүрэнэй һууритабигша ба хүтэлбэрилэгшэ—сэлмэг мэргэн бодолтой сэсэн багша Ильич бидэнэй дундаһаа хэтэдээ холодон ошоо һэн. Гэбэшье, Ленинэй һургаал, Ленинэй идей, Ленинэй образ, Ленинэй захяа манай досоо, манай оюнда хэтэдэ мүнхэ! В.И. Ленинэй һургаал, идей ба захянууд—эдэ хадаа бүхы дэлхэйн ажалша массын ба пролетариадай туг, манай партиин туг, СССР-эй олонациональна арадуудай туг, социализмын ороной программа мүн.

Нүхэр Сталин болбол Соведүүдэй II Бүхэсоюзна съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо, партиин члэнэй агуухэ нэрые дээрэ барижа, сэбэрээр сахин хадагалха; манай партиин единствые нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахиха; пролетариадай диктатурые сахиха ба бэхэжүүлэхэ; хүдэлмэришэд ба таряашадай союзые бүхы хүсээрээ бүхэжүүлэхэ; республикануудай Союзые бүхэжүүлэхэ ба үргэдхэхэ; манай Улаан Армиие, манай Улаан Флодые бүхэжүүлэхэ; Коммунистическэ Интернационалай принципүүдтэ үнэн байха гэһэн Ленинэй захянуудые дүүргэхэбди гэжэ манай партиин нэрэһээ, манай бүхы арадай нэрэһээ тангариглаһан байна.

Ильичын эдэ захянуудые манай парти, агуухэ Сталин нангинаар ба хүндэтэйгээр дүүргэнэ. Энэ хадаа манай гайхамшаг илалтануудай главна ба шиидхэхы услови мүн!

Советскэ арад болбол 16 жэлдэ Ленингүйгөөр, ленинскэ замаар ябаба. Советскэ арад болбол 16 жэл соо, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, агуухэ ленинскэ хэрэгые амжалтатайгаар бэелүүлэн, бүхэдэлхэйн - историческа илалтануудые түйлаба. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй зургаанай нэгэ хуби дээрэ социализм, гол түлэб, байгуулагдаа. Манай орон болбол техническэ ба культурна талаараа хожомдонги байһанаа, жэжэхэн бутархай таряашанай ажахынуудтай байһанаа, үнгэрэһэн арбанзургаан жэлэй торшо соо хүсэнтүгэс индустриальна социалистическэ держава болоо. СССР—түрүү социалистическэ томо хүдөөажахын орон болоо. Бүхы промышленность, хүдөөажахы ба товарооборот социалистическэ планай ёһоор, хүсэтэйгөөр хүгжэнэ. Эдэ үнгэрһэн жэлнүүдэй торшо соо Советскэ Союзай ажалшадай ажабайдалда түйлай ехэ хубилалтанууд болоо. Культурна ба золтой жаргалтай ажаһууха, өөрынгөө творческо хүсые хүгжөөхэ аргабайдалые советскэ хүдэлмэришэн бүхэн, колхозник бүхэн, интеллигент бүхэн абаа. Арадай ажахын, культурын, гүрэнэй деятельностиин бүхы һалбаринуудта солото хүнүүд, Ленин—Сталинай хэрэгтэ преданнэ хүнүүд ургаа.

Манай революциин түйлалтануудые, социализмын илалтануудые, манай олонациональна арадай интересүүдые хёрхоор хамагаалагша манай Арми, манай Улаан Флот илагдашагүй хүсэнүүд болоо. Улаан Арми—дэлхэй дээрэ эгээ түрүү, эгээ хүсэтэй, эгээ эмхитэй арми! Манай ороной арад зоной мирнэ ажалые эбдэхээ, манай орониие дайнда провоцировалхаа һэдэгшэд болбол һүртэ шанга сохилтонуудые абаа һэн, абажашье байна, абахашье!

СССР—олонациональна гүрэн. Ленинско—Сталинска национальна политика болбол ажахын, политическэ ба культурна талаараа һалбаран хүгжэхэ условинуудые Советскэ Союзай территори дээрэ ажаһуугша бүхы арадуудта хангаа. Арадуудай сталинска ханибарисаань улам һалбаража, бүхэжэжэ байна. Советскэ арадуудай морально-политическэ нэгэдэл эбдэрэшэгүй!

Социализмын эдэ бүхы илалтануудта марксистско-ленинскэ һургаалай илагдашагүй хүсэнүүд харагдана!

Советскэ арадай омогорходог, тэдэ бүгэдын түлөө, арадай гарта байгаа тэдэ ехэ баялигууд ба хүсэнүүдэй түлөө гениальна ленинскэ һургаалда уялгатайбди. Сэсэмэргэн ленинец—Сталинаар хүтэлбэрилэгдэгшэ большевистскэ парти болбол ленинскэ һургаалые, нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахин, нангин сэбэр байлгана. Өөрынгөө алхам бүриие Ленинскэ теорёор шалгана, өөрынгөө алхам бүридэ марксистско-ленинскэ наукые баяжуулан хүгжөөнэ. Коммунизмын илалтын түлөө тэмэсэлэй тон хүсэтэ зэбсэгэнь обществын хүгжэлтын законуудые элирүүлэн гаргадаг ба эдэ законуудые яажа хэрэглэхэб гэжэ заадаг наукада—марксистско-ленинскэ наукада байна. Ленин—Сталинай парти хадаа энэ хүсэтэ зэбсэгээр бүхы ажалшадые зэбсэглэнэ. Марксистско-ленинскэ теориие шудалалга, большевизмын историие шудалалга, теоретическэ эрдэмээ дээшэлүүлгэ—эдэ бүгэдэ болбол социализмые байгуулагша бүхэнэй хүндэтэ хэрэг мүн.

Научна социализмын агуухэ теориие, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай һургаалые последовательнэ ба хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг ушарһаа, большевигүүдэй парти ба тэрээнэй Ленинско-Сталинска Центральна Комитет болбол социалистическэ байгуулалтын тон сложно ба тон бэрхэтэй асуудалнуудые сэсэнээр ба үнэнөөр шиидхэнэ, шиидхэхэшье байна.

Коммунизмын илагдашагүй тугые дээрэ үргэжэ ба марксистско-ленинскэ теориин нангин сэбэр байхынь түлөө эрид шангаар ба эсэлтэгүйгөөр тэмэсэдэг ушарһаа, Ленин—Сталинай парти болбол революциин бүхы дайсадые, арадай дайсадые — троцкистнуудые, зиновьевцүүдые, бухаринцүүдые ба буржуазна националистнуудые үйбутасохижо шадаа.

Ленинэй нүгшэһэнһөө хойшо үнгэрэһэн арбанзургаан жэлэй торшо соо, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөн түйлай ехэ хүсэн болон ургаа, бүхы дэлхэйн революционно хүдэлмэришэдэй большевистскэ авангардань болоо. Капиталистическэ богоолшолгоһоо ажалшан арадые сүлөөлэхын түлөө тэмэсэлэй бүхы этапууд дээрэ Коммунистическэ Интернационал ба тэрээнэй секцинүүд—олон оронуудай компартинууд—ленинскэ забааринуудые хүтэлбэри болгоно. Коммунистнууд болбол хара реакцида эсэргүү арадай фронтын зэргэнүүдтэ революционно хүсэнүүдые жагсаана.

Марксистско-ленинскэ эрдэмэй энциклопеди—„ВКП (б)-эйн историин Хураангы Курс“—энэ гайхамшаг теоритическэ зохёол хадаа бүхы түрүү прогрессивнэ хүнтүрэлтэнэй достоянни болоо. Энэ хадаа—агуухэ Лениндэ эрхим памятник!

Ленинэй захянуудта, Сталин шэнги, тиимэ үнэн сэхэ байха; Ленининие, Сталинай мэдэдэг шэнгеэр мэдэхэ; ленинскэ замаар, бидэниие нүхэр Сталинай хүтэлдэг ёһоорынь, урагшаа дабшаха—эгээ эдэ хадаа Ленин—Сталинай илагдашагүй агуухэ тугые дээрэ үргэн ябагша советскэ арадай мүнөөдэр үргэхэ тангариг мүн.

Бидэнэр хэзээшье, хэдыдэшье илагдашагүйбди, ушарань, ленинскэ наука бидэнтэй сугтаа, ленинскэ парти ба агуухэ Ленинец — Сталин бидэниие хүтэлбэрилнэ.

Алдарта большевистскэ партиин хүтэлбэри доро, коммунизмын жабхаланта үндэрдхэнүүд тээшэ, Ленинскэ замаар, урагшаа!

Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинай мүнхэ һургаал мандаг!

Мүнхэдөө амиды байха вождь Лениндээ манай партиин үгэһэн агуухэ клятва

«Бидэнэр, коммунистнууд болбол,—тусагаар табилангай хүнүүд гээшэбди. Бидэнэр тусагаар материалһаа эсхэгдэһэн байнабди. Бидэнэр болбол—агуухэ пролетарска стратегиин арми, нүхэр Ленинэй арми болоһон хүнүүд гээшэбди. Энэ армида хабаатай байха нэрэ солоһоо үндэр дээрэ юуншьегүй. Нүхэр Ленинэй үндэһэлэн байгуулаһан ба хүтэлбэрилэжэ байһан партиин члэнэй нэрэһээ үндэр дээрэ юуншьегүй...

Нүхэр Ленин бидэнһээ һалажа ошоходоо, партиин члэнэй агуухэ нэрые дээрэ барижа, сэбэрээр сахин хадагалажа ябахые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шэниигээ энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ клятва үгэнэбди!...

Нүхэр Ленин бидэнһээ һалажа ошоходоо, манай партиин единствые нюдэнэй сэсэгы мэтэ сахихые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шэниигээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ клятва үгэнэбди!...

Нүхэр Ленин бидэнһээ һалажа ошоходоо, пролетариадай диктатурые сахиха ба бэхижүүлхые бидэндэ захяа үгэһэн байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шэниигээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхын тулада хүсэ шадалаа хайралахагүйбди гэжэ клятва үгэнэбди!..

Нүхэр Ленин бидэнһээ һалажа ошоходоо, хүдэлмэришэн таряашан хоёрой союзые хамаг шадал хүсөөрөө бүхэжүүлхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шэниигээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ клятва үгэнэбди!..

Нүхэр Ленин болбол манай ороной арадуудай һайн дуранай союзай зайлашагүй шухала тухай, Республикануудай Союзай рамканууд дотор тэдэнэй ахадүүгэй сотрудничествын зайлашагүй шухала тухай бидэндэ эсэлтэ сусаралтагүй хэлэһэн байна. Нүхэр Ленин бидэнһээ һалажа ошоходоо, Республикануудайнгаа Союзые бэхижүүлхые ба үргэдхэхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шэниигээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ клятва үгэнэбди!...

Ленин болбол Улаан Армиие бэхижүүлхэ ба тэрээнэй байдалые һайжаруулха ябадал хадаа манай партиин шухалын шухала зорилгонуудай нэгэнь мүн гэжэ, ганса бэшэ зааһан байна... Манай Улаан Армиие, манай Улаан Флодые бүхэжүүлхын тулада хүсөө гамнахагүйбди гэжэ клятва үгэел даа, нүхэдүүд...

Нүхэр Ленин бидэнһээ һалажа ошоходоо, Коммунистическэ Интернационалай принципүүдтэ үнэншэ байхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, бидэнэр бүхы дэлхэйн ажалшадай союз—Коммунистическэ Интернационалые бүхэжүүлхэ ба үргэдхэхын тулада өөһэдынгөө ами наһые хайралхагүйбди гэжэ клятва үгэнэбди!».

> **„*Хүдэлмэридөө, бага юумэһээ хэзээшье бү арсагты, юуб гэхэдэ, бага юумэһээ агуухэ хэрэг байгуулагдадаг,—эгээ энээндэ, Ильичын шухала захянуудай нэгэнь байна.*“**
>
> (И. Сталин).

ЛЕНИНСКЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ

В. И. Ленинэй центральна музейдэ

В. И. Ленинэй центральна музей болбол Советскэ Союзай ажалшадай дунда тон ехэ хүндэтэй һуури эзэлдэг. Музейн нээгдэһэнһээ хойшо—1936 оной майн 15—энэ музейе 4250 мянганһаа олон хүн хараһан байна. Эндэ, ороной бүхы хизаарнуудһаа экскурсантнууд ерээ. Музейдэ, тэрэшэлэн, хилын саанахи оронуудай ажалшадай делегацинууд ерэһэн байна.

Ленинскэ үдэрнүүдэй дүтэлхэ бүриинь, мүнөө музейдэ ороһго улам ургаба.

Энэ музей документнүүдээр хододоо дүүргэгдэжэ байдаг. Ленинэй нүгшэһэн үдэрһөө хойшо 16 жэлдэнь үшөө шэнэ экспонадууд табигдаба. В. И. Ленинэй хүдэлмэриин кабинедэй дэргэдэхи зал соо Владимир Ильичын хүдэлмэриин үдэрые харуулһан экспонадууд суглуулагданхай. Бюрократизмда, волокитада ба эдишэ абалгада эсэргүү Ленинэй тэмэсэһэн тухай ба хүнүүд тушаа оролдолгыень харуулһан олон документнүүд бии. Эндэ, Владимир Ильичын партийна документнүүд ба бусад зүйлнүүд, Ленин болбол советскэ засагай түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн, наукын, культурын ба техникын хүгжэлтэдэ анхаралаа ехээр хандуулдаг байһыень харуулһан документнүүд табигдаһан байна. Энэ залай 35 шэнэ экспонадуудай дунда—рукописьнуудайнь фотокопинууд бии.

Скульптурада Ленинэй образ

Советскэ олонтоото эли мэдээтэ скульпторнууд болбол Владимир Ильич Ленинэй образые уран һайханаар харуулхын тула хүдэлмэрилэнэ. Тэдэнэр болбол миллионно ажалшадай инагладаг агуухэ Ленинэй мүнхэ тухэлые гипсэдэ, мраморто, гранидта ба металлда һылэн бүтөөхые оролдоно.

Ленинэй образ тушаа хүдэлмэрилэгшэ, искусствын мастернуудай тоодо, орденто скульптор Меркуров хабаадана. Тэрэнэй мастерскойдо, Владимир Ильичдэ зорюулагдажа эхилэгдэһэн ба дүүргэгдэһэн арбаад хүдэлмэринүүдые хаража болоно. Меркуровай творчестводо гол һуурииe, Ленинэй статуйн проектировани эзэлэнэ, тэрэ болбол сталинска эпохын тон ехэ байгуулга—Соведүүдэй дворецые гоёохо байна.

Соведүүдэй дворец дээрэхи, Ленинэй статуй болбол зуун метр үндэрөөр бодхоогдохо. Скульптор ба тэрэнэй туһалагшад болбол тон ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хэһэн байна.

Январиин 16-да, скульпторой мастерскойдо, Ленинэй 10-метр үндэр статуйе улаан зэдээр гоёолгын экспериментальна хүдэлмэри дүүрэбэ. Хүдэлмэри болбол олон һарын торшо соо бүтөөгдэһэн ба хүсэд амжалтаар дүүрэһэн байна.

Ленинэй музей-гэртэ

Ульяновскада, Ленинэй музей-гэртэ Советскэ Союзай бүхы хизаар булангуудһаа олонтоото ажалшад үдэр бүхэндэ ерэдэг юм, тэндэ, 1878 онһоо 1887 он хүртэр Владимир Ильичын бүлэнэрэнь ажаһууһан байгаа. Регистрациин книгэдэ, 10 жэлэй торшо соо 450 мянган хүнүүд тэмдэглэгдэһэн байна. Тэдэнэй дунда США, Испани, Дани, Германи ба бусад оронуудһаа 700 гаран хүнүүд байна. Гансахан 1939 ондо, Ленинэй музей-гэрые 57 мянган хүн хараһан байна.

Волгын үндэр эрье дээрэхи городто, Лениндэ памятник байгуулагдахань. Тэрэниие нээлгэ, Ленинэй түрэһэнһөө хойшо 70 жэлэй үдэртэ, апрелиин 22-то болохо байна.

„МАНАЙ БАГША, МАНАЙ ВОЖДЬ ИЛЬИЧЫЕ hАНАГТЫ, ИНАГЛАГТЫ, ШУДАЛАГТЫ.“ (И. Сталин).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: „Ленин ба Сталин „Правдын“ редакцида“ гэhэн художник Щербаковай зурагhаа репродукци. (ТАСС-ын фото-клише).

ЛЕНИН—РКП-эйн ОРГАНИЗАТОР БА ВОЖДЬ*)

Россидо пролетарска партиин бии бололго болбол Баруун зүгтэ хүдэлмэришэнэй партиие эмхидхэхын үедэ байгша условинууд-haa ондоо, тусагаар условинууд дотор үнгэрhэн байна. Тэрэ үедэ, буржуазна революциин болоhоной хойдтээхи оршомбайдалда, буржуазна парламентын байхада, засагта шурган орохон буржуази хадаа пролетариадай урдаhаа эсэргүүсэн зогсожо байхада, союзууд ба партинуудай легальна байдалаар байhан условинуудта, Баруун зүгтэ, Францида ба Германида хүдэлмэришэнэй парти болбол профессиональна союзууд-haa урган гараhан байна,—Россидо тад ондоо байгаа hэн, эндэ пролетарска партиин бии бололго хадаа тон хатуу шэрүүн абсолютизмын үедэ, буржуазно-демократическа революциие хүлеэжэ байхада, нэгэн талаhaa, хүдэлмэришэн ангиие буржуазна революцидэ хэрэглэхые эрмэлзэн хүсэжэ байhан буржуазна «легально-марксистска» элементнүүдээр партийна организацинуудаа хэтэрхэйгээр дүүрэнги байhан үедэ болоhон байна. Нүгөө талаhaa, тиихэ зуура стихийнэ революционно хүдэлөөнэй ургалга хадаа абсолютизмые унагаалгада гус хүдэлөөниие шэглүүлэн ударидажа шадаха революционернүүдэй бата бэхи, нягтажарhан ба хүсэд конспиративна боевой ядрогой шухалалан эригдэжэ байхадань, партиин эрхим hайн хүдэлмэрилэгшэд хадаа царска жандармеринүүдээр, партиингаа зэргэhээ hуга татагдан абтажа байгаа hэн.

Хонидые тэхэнүүдhээ илгаха, харша дайсадhaa огтолон hалаха, нютаг нютагуудта опытно революционернүүдэй кадрнуудые эмхидхэхэ, тэдэнэртэ эли тодо программа ба бата тактика үгэхэ, эсэстээ, эдэ кадрнуудые жандармска добтололгонуудта эсэргүүсэн байхынь тулада хүсэд конспиративна, гэбэшье тэрээнтээ хамга, хэрэгтэй минутада массануудые тэмэсэлдэ хүтэлжэ шадахын тулада массануудтай хүсэд hайн барисаатай, профессиональна революционернүүдэй дайшалхы единэ организаци болгожо суглуулха, иимэл зориго байгаа hэн.

...Тэрэ лэ меньшевигүүд болбол асуудалые просто шиидхэдэг байгаа: юуб гэхэдэ, Баруун зүгтэ хүдэлмэришэнэй парти хадаа хүдэлмэришэн ангиин экономическа положениие hайжаруулхын тула тэмэсэдэг партийнабэшэ профессиональна союзуудhaa урган гараhан туладань, Россидо, аргын олдосоор, баhал тэрээниие үйлэдхэ хэрэгтэй гэдэг байгаа, т. х. бүхэроссийска боевой организациие бии болгонгүй, нютаг нютагуудта «хүдэлмэришэдэй эзэдтээ ба правительствотой экономическа тэмэсэлгээр» даб дээрэ хизаарлаха ёhотой, тээд хожом... хожом, хэрбээ тэрэ сагта профессиональна союзуудай бии болоогүй hаань, партийнабэшэ хүдэлмэришэнэй съезд зарлаха ба тэрээниие парти гэжэ соносхохо гэдэг байгаа.

Меньшевигүүдэй энэ „марксистска“ „план“ болбол ородой условинуудта утопическа байгаа, хэдышье тиимэ hаань, партийностиин идейнүүдые доошонь оруулалгада, партийна кадрнуудые үгыхэлгэдэ, пролетариадые өөрын партигүйгөөр орхихо ба хүдэлмэришэн ангиие либераалнуудай hабарта үгэхэ гэжэ шэглүүлэгдэhэн үргэн агитационно хүдэлмэри ябуулхые бодомжолдог байгаа,—тээд меньшевигүүд, хэй даа, магад большевигүүдэйшье заримань энээн тухайда хэр таажа мэдээ hааб даа.

Ородой пролетариадай ба тэрээнэй партиин урда Ленинэй хэhэн ехын ехэ габиянь юун болоноб гэхэдэ, Ленин хадаа меньшевигүүдэй организационно «планай» үшөө hаяхан эхилэгдээд ба «планай» авторнуудай өөhэдөөшье „планайнгаа“ түлэбые арайхан гэжэ элеэр түhөөлэн мэдэжэ байха үедэнь, энэ планай хамаг аюулые элирүүлэн уудалhан байна.

«Юу хэхэб?». „Нэгэ алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ“ гэhэн өөрынгөө алдарта книгэнүүд соо Ленин хадаа партиин хүсэнүүдые татан суглуулха центр—ниитэ-российска политическэ газета байгуулха, партиин „регулярна частьнуудые“—партиин бата тэсэмгэй кадрнуудые нютаг нютагуудта эмхидхэхэ, эдэ кадрнуудые газетээр дамжуулан нэгэдхэн суглуулжа ба эдэнэрые эгсэ тэмдэглэгдэhэн хилэнүүдтэ, тодо программатай, хатуу тактикатай, единэ дура хүсэлтэй ниитэроссийска боевой парти болгон нэгэдхэхэ гэжэ—эгээ иимэ план дэлгэн хүгжөөhэн байна.

... Антипартийна ба антиреволюционно элементнүүдтэ эбсэшэгүй тэмэсэлэй замаар партиие хүтэлхэдөө, Ленин мянга дахин зүб байгаа. Ушарань юуб гэхэдэ, имагта иимэ организационно политикын результадта, манай парти хадаа доторой энэ единство ба гайхамшагта нягтажаралые өөртөө бии болгожо шадаhан байна...

* * *

Россиин Коммунистическэ Партиин организационно достоинствонүүд хадаа зүбхэн лэ хэрэгэй нэгэ талань болоно. Хэрбээ партиин хүдэлмэриин политическэ удха, тэрээнэй программа ба тактикань ородой бодото байдалда тааараагүй байгаа hаань, хэрбээ тэрээнэй лозунгнуудань хүдэлмэришэнэй массые бадаруулан зоригжуулжа ба революционно хүдэлмэриие урагшань ябуулдаггүй байгаа hаань, парти хадаа хүгжэн ургажа ба иимэ түргэн бэхижэжэ шадахагүй байгаа hэн. Хэрэгэй энэ талыень хаража үзэе.

... Ородой революцидэ Ленинэй ехын ехэ габиянь юуб гэхэдэ, Ленин хадаа хүдэлмэришэнэй хэрэгые буржуазиин туhада үгэжэ байhан меньшевигүүдэй историческа параллельнүүдэй хооhон ябадалые ба меньшевигүүдэй «революциин схемын» бүхы аюулые үндэhэндэнь хүртэр элирүүлэн гаргаhан байна. Буржуазиин диктатурын орондо пролетариадай ба таряашадай революционно-демократическа диктатура байгуулха, булыгинска Думые бойкотировалха, Думэдэ хабаадалсахын ба тэрээнэй дотор органическа хүдэлмэри ябуулхын орондо зэбсэгтэ восстани хэхэ, кадетскэ министерствын ба Думын рекционно „бережениин“ орондо, тиигэбэшье Думын сугларhанай hүүлээр, „зүүнэй блогой“ идейнүүд, ба думэhээ гадаадахи тэмэсэлдэ думын трибуные хэрэглэхэ, контрреволюционно хүсэн болохо кадетскэ партитай блог байгуулхын орондо, тэрээнтэй эрид тэмэсэхэ—иимэ тактическа планиие, Ленин болбол „Хоёр тактика“ «Кадедүүдэй илалта» гэжэ суута брошюранууд соогоо элирүүлэн гаргаhан байна.

Пролетарска революциин үедэхи манай сагта партиин лозунг бүхэн, вождиин үгэ бүхэн хэрэг дээрэ шалгагдадаг байhанhаань, пролетариат хадаа өөhэдынгөө вождьнуудта тусхай эрилтэнүүдые табидаг байна. Истори хадаа орьёломо сагай вождьнуудые, практигууд-вождьнуудые, амибээ хайралдаггүй ба зоримгой болбошье, теорёор hула, тиимэ пролетарска вождьнуудые мэдэнэ. Иимэнүүд вождьнуудай нэрые массанууд түргээр мартадаггүй гээшэ. Жэшээлхэдэ, Германида Лассаль, Францида Бланки, иимэнүүд байна.

Баhа ондоо түрэлэй вождьнууд бии, тэдэнэр хадаа мирнэ сагай вождьнууд, теорёор шанга болбошье, эмхидхэлэй хэрэгүүдээр ба практическа хүдэлмэреэр hула байнад. Жэшээлхэдэ, Россидо Плеханов, Германида Каутский, иимэнүүд байна.

Пролетарска революциин ба пролетарска партиин вождиин посгдо тогтон байхын тула, өөрынгөө теоретическэ хүсэ шадалые пролетарска хүдэлөөнэй практическо-эмхидхэлэй опытоой зохилдуулха шухала... Энээн дотор, Ленин, сохом лэ тэрэ, мүнөө дэлхэй дээрэ тон хүсэгэй ба тон хатуужаhан пролетарска партиин вождь мүн гэдэг фактын тайлбариие бэдэрэхэ хэрэгтэй байна.

*) Ленин тухай нүхэр Сталинай книгэhээ.

МАССАНУУДТА ЭТИГЭЛ*)

Арадуудай историие мэдэлэг, революцинуудай историие эхинhээнь эсэс хүртэрэнь сээжэлдэн шудалаhан, партиин вождьнууд ба теоретигууд болбол заримдаа аягүй үбэшэндэ абтахаар байдаг. Энэ үбэшэн болбол массаhaa айха ябадал, массын творческо шадабарида этигэхэгүй ябадал гэжэ нэрэлэгдэдэг. Энэ үндэhэн дээрэhээ, революцинуудай историдо долорон болбос роогүй, зүгөөр хуушаниие эбдэхэ ба шэные байгуулха гэгдэhэн, массануудтай харилсаан тушаа вождьнуудай тиимэ-нэгэн аристократизм заримдаа гарадаг байна. Стихи хадаа уламжаржа болохо гэжэ, массанууд болбол «олон үлүү юумые эбдэжэ» болохо гэжэ айха ябадал, массануудые книжкээр hургахые оролдодог, үхибүүдэй эхын роль дүүргэхые хүсэдэг, зүгөөр, өөhэдөө массаhaa hурхые хүсэдэггүй,—энэ түрэлэй аристократизмын үндэhэ hуурин иимэ байна.

Ленин хадаа тиимэ вождьнуудhaa тад ондоо байгаа. Пролетариадай творческо хүсэ шадалда оа тэдээнэй ангиин инстинктын революционно уг зорилгодоо хүрэмэ байhандань гүнзэгыгөөр этигэдэг, Ленин шэнги, тиимэ революционерые би үзөөгүйб. „Революциин хаос“ ба „массануудай өөhэдынгөө дураар үйлэдхэ ябадалнуудай вакханальнуудай“ өөртөө хананги кригигүйдые гам хайрагүйгөөр сохидог, Ленин шэнги, тиимэ революционерые би үзөөгүйб. Нэгэтэ хөөрэлдэжэ байха зуураа, „революциин hүүлээр нормальна гурим тогтоогдохо ёhотой“ гэhэн нэгэ нүхэрэй ажаглалтадань харюусан: „Хэрбээ революционернүүд болохые хүсэдэг хүнүүд аад, историдо үнэхөөр нормальна гурим хадаа революциин гурим мүн байhыень мартаха болоо гээшэгшэ haa, бэрхэ байна даа“ гэжэ Ленинэй шоглон ажаглаhыень hанагдана.

Массануудые дээрэhээнь уруу харахые ба тэдээниие книжкээр hургахые оролдогшод бүхэндэ Ленинэй хайхарамжагүйгөөр хандадагань энээн дээрэhээ болоно. Иимэ дээрэhээ: массануудhaa hураха, тэдээнэй үйлэджэ байгаа ябадалые бодожо үзэхэ, массануудай тэмэсэлэй практическа опыдые наряар шэнжэн үзэхэ гэжэ, Ленин сусарашагүй заадаг байгаа.

Массануудай творческо шадал хүсэндэ этигэхэ ябадал—энэ болбол стихиие бодожо үзэхэ ба тэрэнэй хүдэлөөе пролетарска революциин руслада залан оруулжа шадаха аргые Ленindэ олгоhон, Ленинэй ажал-ябуулгын тэрэ онсо өөрэ зүйл мүн болоно.

*) 1924 ондо Кремлевскэ курсантнуудай вечер дээрэ нүхэр Сталинай хэлэhэн үгэhөө.

Дотоодын ба гадаадын дайсадтай тэмэсэгты, илагты,—Ильичын ёhоор.

(И. Сталин).

ЛЕНИН—КОММУНИСТИЧЕСКЭ ИНТЕРНАЦИОНАЛАЙ ОРГАНИЗАТОР*)

*

Ем. Ярославский

* *

Хүдэлмэришэн ангиин тэмэсэлэй амжалтатай байхын тула, бүхы оронуудахи хүдэлмэришэн анги хадаа **хүдэлмэришэдэй нэгэ партида** нэгэдэхэнь шухала. Орон бүхэнэй хүдэлмэришэн ангида өөрынь тусагаар зорилгонууд байдаг: зарим орондо помещигүүдhээ үшөө эсэслэн хахасаадүй байна, бусад орондо тэмэсэлэйнь главна асуудал—засагые пролетариадаар дайлан абалга болоно; зарим орондо пролетариат хадаа арад зоной нилеэд ехэнхи хубинь болоно, харин нүгөөдэдэнь—пролетариат хадаа hаял тусагаар анги болон тодорхойлогдожо эхилээ. Эгээ иимэ дээрэhээ, орон бүхэнэй хүдэлмэришэн ангида өөрынь онсо тусагаар зорилгонууд байдаг, зүгөөр, тиихэ зуураа, **орон бүхэнэй хүдэлмэришэн анги—нэгэ зорилготой:** коммунизмын түлөө, ангиа общестые үгыхэхын түлөө, нэгэ ангинь нүгөөдөө эксплоатацидаг засагые үгыхэхын түлөө тэмэсэл мүн. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада **бүхы нацинуудай** хүдэлмэришэн анги оолоол хүдэлмэришэдэй нэгэ партида нэгэдхэ ёhотой. Энэ хадаа уласхоорондын нэгэдэл—Интернационал гэжэ нэрэлэгдэнэ.

I Интернационал болбол 1864 ондо Маркс ба Энгельс хоёроор байгуулагдаhан ба тэрэнь «Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын 'товарищество» гэжэ нэрэлэгдэhэн байгаа. «Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын товарищество» хадаа тон ехэ удхашанаргай байгаа: тэрэ болбол олон оронуудта хүдэлмэришэдэй хүдэлөөе хүтэлбэрилhэн юм, тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин түрүү слойнуудай дунда Марксай hургаалые дэлгэрүүлгэдэ туhалаhан байна. I Интернационал болбол бүхы дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэдэй уласхоорондын үргэн нэгэдэлгэдэнь фундамент табиhан байна.

1889 ондо лэ, Марксай наhабараhанайнь hүүлдэ 6 жэл болоод байхада, хүдэлмэришэдэй уласхоорондын шэнэ нэгэдэлые—II Интернационалые байгуулжа шадагдаhан юм. II Интернационал хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ, хүдэлмэришэдые уласхоорондын организацида улам бүри үргэнөөр татан оруулгада туhалаа hэн. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэдэй массова партиие байгуулhан юм. Зүгөөр, тиихэтэй хамта, түйлай олонтоото попутчигууд, тайлбарилан хэлэбэл, хүдэлмэришэн ангитай зэргэшэн ойрзуурхан ябаад лэ болишохо хүнүүд II Интернационалда шурган орохон байгаа. Буржуазиин ба жэжэ-буржуазиин дундаhaa эдэ попутчигууд болбол пролетариадта харша үзэлнүүдые хүдэлмэришэн ангида оруулдаг ба хүдэлмэришэн ангиие зүб замhаань зайсуулдаг ба последовательна революционно хүдэлмэри ябуулхадань пролетариадта hаад ушаруулдаг байгаа. Манай парти, большевигүүдэй парти болбол 1903 ондо тогтоhон сагhaa хойшо, империалистическэ дайн хүргэр II Интернационал дотор байгаа. Тэрэ хадаа дайнайшье үедэ II Интернационалда формальна байhан юм. Зүгөөр, Ленин ба Ленинээр хүтэлбэрилэгдэгшэ манай большевистскэ парти болбол II Интернационалай вождьнуудай оппортунизмтай ба олонхиинь изменэтэй эрид шангаар тэмэсэhэн байна. Ленин хадаа оппортунистнуудта эсэргүү тэмэсэлые II Интернационал дотор ябуулжа, революционно марксистскэ замай түлөө, пролетариадай диктатурын түлөө, империалистнуудта эсэргүү зэбсэгтэ восстаниин түлөө тэмэсэгшэ социал-демократнуудай зүүнэй крылое эмхидхэhэн байна. Дайнай үедэ II Интернационалай, Ленинээр хүтэлбэрилэгдэгшэ зүүнэй крыло хадаа империалистическэ дайнда эсэргүүсэн, империалистическэ дайе гражданска дайнда, буржуазида эсэргүү дайнда оруулхын түлөө тэмэсэhэн байна.

Ленинэй агуу ехэ габиянь хадаа III Коммунистическэ Интернационалые байгуулга болоно. Коммунистическэ Интернационалые эмхидхэлгэдэнь Ленинтэ, манай партиин Центральна Комитедhээ тэрэнэй нүхэдүүдэнь туhалаhан юм, олон оронуудахи, пролетариадта преданнэ байhан социалистнууд энэ хэрэгтэнь Ленindэ туhалаhан юм, бүхы манай парти тэрээндэ туhалаhан байна.

Ленин болбол социал-шовинистнуудта ба центристнүүдтэ эсэргүү эрид хатуугаар тэмэсэжэ, III Интернационалай үндэhэ hууринуудые табиhан байна. Интернационалистнүүдые нэгэдүүлжэ, II Интернационалда зүүнэйхидэй (левых) группые байгуулжа, Ленин хадаа оппортунистнуудтай раскол хэхэ тээшэнь зүүнэйхидые түлхин, зүүнэйхидэй последовательна бэшэ байhыень, тэдэнэрэй хахад меньшевистскэ эндүүнүүдыень критикалэhэн байна. Дайнай жэлнүүдтэ империалистическэ дайе гражданска дайнда оруулхын түлөө Ленинэй тэмэсэлдэнь алиболхоор зүрюу харша ябуулга хэhэн предательнуудта эсэргүүсэн—Зиновьевта, Каменевта, Бухаринда, Пятаковто эсэргүүсэн Ленин эрид шангаар тэмэсэhэн байна.

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин илаhанай hүүлээр, уданшьегүй, 1918 ондо хэдэ хэдэн оронуудта коммунистическэ партинууд байгуулагдаhан ба, 1919 оной январьта эдэ коммунистическэ организацинуудай түлөөлэгшэдэй совещани болоо hэн. Коммунистическэ Интернационалай I съездые зарлаха гэжэ тогтооhон байгаа.

Коммунистическэ Интернационалай I съезд (Конгресс) 1919 оной мартда, Москвада зарлагдаа hэн. Энэ съезд дээрэ 51 делегадууд хабаадаhан юм.

Тиин, мартын 6-да Ленин болбол Коммунистическэ Интернационалые байгуулха тухай үгэ хэлэhэн байна.

„... Соведүүд хадаа,—Ленин хэлээ hэн,—бүхы дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэдэй дураhаналыень өөртөө татажа байhыень тодорхойлоhон, Коммунистическэ Интернационалай энэ I съезд болбол уласхоорондын коммунистическэ революциин илалтынь хэрэг хангагдаа гэжэ харуулна...

Мүнөө, „Совет“ гэжэ үгэ хадаа бүгэдэндэ ойлгогдохо болоод байхадань, коммунистическэ революциин илалтань хангагдаа. Энэ зал соо хабаадалсаhан, нүхэд болбол түрүүшын Советскэ республикын хайшан гээд байгуулагдаhыень хараhан байна, эдэнэр хадаа III, Коммунистическэ Интернационалай хайшан гээд байгуулагдаhыень мүнөө хаража байна, эдэээр болбол бүгэдые, Соведүүдэй Бүхэдэлхэйн Федеративна Республикын хайшан гээд байгуулагдахыень хараха байна“ (Ленин, т. XXIV, хуудаhан 30-31).

Коммунистическэ Интернационал болбол иигэжэ лэ Ленинээр үндэhэлэгдэhэн байна. Тэрэ хадаа Ленинэй амиды байхадань агуу ехэ хүсэн болоо hэн, тэрэ хадаа Ленинэй наhа бараhанhаань хойдтээ бүри ехэ hүртэ хүсэн болон ургаа. Дэлхэйн бүхы оронуудта коммунистическэ партинууд байгуулагдаа.

Ленин болбол I съездhээ гадна, баhа Коммунистическэ Интернационалай (хуряангыгаар Коминтернын) удаадахи гурбан съезднүүдтэ (конгрессүүдтэ) хабаадалсаhан байна, тэрэ хадаа тон шухала бүхы асуудалнуудые олон оронуудай коммунистнуудтай зүбшэн хэлсэдэг hэн. Бидэндэ Ленинэй хэдэн арбаад дахин хэлэhэн үгэнүүдэнь, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдтэ хандуулhан бэшэгүүдэнь, олон оронуудахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн тушаа бэшэhэн статьянуудань бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин өөрынгөө тэмэсэлые зүбөөр байгуулхадань туhаладаг, гайхамшаг, шалгагдаhан зэбсэг мүн.

II Интернационалай вождьнуудтай тэмэсэхэдээ, Ленин болбол Марксай hургаалые оппортунизмын бузар буртагhaa хамгаалан, тус hургаалые хазайруулгануудhaa сэбэрлэн, Марксай hургаалые хурсадхажа ба хүгжөөжэ, империализмын ба пролетарска революцинуудай условинуудта тэмэсэлэй тулада, бүхы оронуудай коммунистнуудые Марксай hургаалаар зэбсэглэhэн байна. Ленин хадаа засагые дайлан абаха тухай, хүдэлмэришэн ангиин диктатура тухай асуудалые холын зорилго бэшэ, харин мүнөөдэрэй зорилго гэжэ табидаг hэн. Россидохи Октябрьска революци хадаа засагые хайшан гээд абаха хэрэгтэй байhые харуулаа, харин Ленин болбол бусад оронуудта, манай ябуулгын энэ линиие, тэмэсэлэй линиие, **манай тактикые** халан абалгадань бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангида туhалаа.

Эгээ иимэhээ, энэ уласхоорондын нэгэдэлгэдэ Ленинэй удхашанарань агуу ехэ байна, эгээ иимэhээ, бүхы дэлхэй дээрэ Ленинэй нэрэнь тиимэ ехээр инаглагдадаг байна. Тэмэсэл тээшэ hэрэн бодогшо, колониальна богоол хадаа өөрынгөө hаналбодолые Ленindэ хандуулна, капиталистическэ оронуудахи пролетарска эдиршүүд Ленинэй нэрыень инаглан, ханадаа бэшэнэ

*) Ленинэй биографиhaa. Ем. Ярославский, ВКП(б)-эйн ЦК-гэй партиздат, 1938 он.

16 жэл соо Ленингүйгөөр, Сталинай хүтэлбэри доро, Ленинэй замаар

Г. Валькиин ба Т. Бедаревай зураг. (ТАСС-ын фото-клише).

* * *

Халуун уулзалга

Яруунын аймагай уранһайханай самодеятельностиин группа болбол БМАССР-эй правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба. Энэ уулзалгада нүхэд С. Д Игнатьев, К. А. Бирюков, С. М Иванов, И Б. Борсоев, Г. Ц Бельгаев ба искусствын хүтэлбэрилхы хэдэн хүдэлмэрилэгшэд байба.

Дурсагдагша группын хүтэлбэрилэгшэ нүх. Бальжинима Дугар в болбол тус группынгаа хайшан гэжэ эмхидхэгдэһэнэйнь ба саашадаа ямараар хүдэлмэрилхэ тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Нүхэр Намсарай Очиров иигэжэ хэлэнэ:

— Би болбол урдань, хаанта засагай байха үелэ хоблог шуна хай баян ноёдой, хубалза тэжэгэр ламанарай дарлалта доро зобожо, „а“ гэжэ үзэг мэдэхэгүй, „арба“ гэжэ тоо мэдэхэгүй, „аса“ гэжэ хэлэ мэдэхэгүй, Боро хүтэл дабаагүй, Боруугай бэлшээрэһээ гараагүй. Үгытэй хүн үлигэршэ, Үншэн хүн дууша. Яяр хүн яһанаар ярилдаха. гүүлжэ, „хүн бэшэ—хүүргэшэн“ гэжэ нэрэтэй ябагша бэлэйб.

Мүнөө, Ленинско-Сталинска партиин ашаар, иимэ һайхан жаргаланта ажабайдал эдлэжэ байхадаа, баярни багтанагүй—гэжэ хэлээд, тэнигэр амагалан нюудэнһөө баярай нёлбоһо мэлмэлзүүлнэ.

Нүхэр Очиров болбол өөрынгөө хэһэн яһан шатарые, ВКП(б) эйн Обкомой секретарь нүхэр Игнатьевта бэлэг болгон бариба.

Һүүлээрэнь, нүхэр Игнатьев болбол Москвада болохо Бурят-Монголой искусствын декадын гайхамшаг ехэ удхашанарайнь тухайда тодо һонороор тэмдэглэжэ, яруунынхидай урда байгаа зорилгонуудай тухайда хэлэбэ. «Танарай үгэһэн бэлэгыетнай харюулхын тулада арадай интересүүдэй түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохоб. Ленин-Сталинай партиин үнэн сэхэ хүбүүн байхаб» гээд, нүхэр Игнатьев өөрынгөө үгые дүүргэбэ.

Тэрэшэлэн нүхэд С. М. Иванов, композитор Ямпилов ба бусад үгэнүүдые хэлэбэ.

Тиигээд, БМАССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи искусствын хэрэгые эрхилэхэ управлениин начальник нүхэр Бельгаев болбол тус самодеятельностиин группые домброво оркестроор ба национальна костюмуудаар республикын правительствын шагнаһые соносхобо.

Яруунынхид хадаа мүн тэрэшэлэн, Улан-Удэ городой искусствын хүдэлмэрилэгшэдөөр Бурят-Монголой музыкально-драматическа театрта уулзаба.

Арадай творчествын Байшанай директор нүхэр Ермаковай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, бурят-монгол Гүрэнэй филармониин хоор «Баргузин», «Оронго», «түмэр тэргэ» гэхэ мэтын хэдэн дуунуудые дуулба. Мүн эрхим солистнууд нүхэд Костин, Ламожапова, Петрова, Таров гэгшэд олоянзын дуунуудые дуулаһан байна.

Удаань, БМАССР-эй арадай артист, Бурят-Монголой музыкально-драматическа театрай художественно хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Г. Цыдenжапов хайшан гэжэ арадай артист хүртэр ургаһанаа ба эдэнээр халуун барисаатай байха тухайгаа хэлэбэ.

Эдэнэр бүгэдэ халуунаар амаршалалдан тараба.

О. Г.

...ЭНЭНҮҮД ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ!

...рбээ бидэнэр үглөөдэр 100 ...н түрүүклассна тракторнуу-...гэжэ, тэдээниие бензинээр ...за, тэдээниие машинист-...р хангажа шадаха байһан-...й (энэ мүнөө дээрээ фан-...байһыень таанар һайтар ...), дунда таряашан иигэжэ ...һэн: „Би коммуниин ...“ (тайлбарилан хэлэбэл—...измын түлөөб)“ (Ленин). ...ө ажахые хүсэнтүгэс тех-...зэбсэглэхэ, тэрээниие ...удаар хангаха тухай манай ...н ба дэлхэйн ажалшадаи ...вождь Ленинэй захяань ...Сталинай хүтэлбэреөр, ...хэрэг дээрээ бэелүүлэ дээ. ...ниие гэршэлэхын тула нэгэ ...харуулае. Мухар-Шэбэрэй ..., Хонхолойн МТС-да ...колхозуудай колхозни-...шанга шадалтай ба ...на байдалтай болоо. Эндэхи ...уд 1934 ондо оройдоо ...ектар газарта таряа тари-...аа һаа, 1939 ондо 18400 ...тарилга хэжэ, үндэр дээдэ ...абаһан байна. Тарянаай ...иин үргэдэлгэ хадаа ...эрээ бэшэ! Хүсэнтүгэс ...нуудтай ба техникые ...һэн эрхим кадрнуудтай ...социалистическэ преди-...-МТС-эй ашаар, тэрэ-...директор—хүдөө ажахын ...затор — большевик нүх. ...ий Прокопьевич Соболевай ...ээр, олонитэ колхоз-...ай үнэн сэхэ хүдэлмэреөр ...жалта туйлагдаа. Тус МТС хадаа һүүлэй 3 жэлэй торшо соо дунда жэшээгээр „СТЗ“ тракторааар жэл бүри—769,3 гектар, „ЧТЗ“ трактораар—1735,6 гектар, 15 футова комбайнаар — 390,5 гектар газар элдүүриэһэн ба гектар бүхэнэй 10,67 центнер ургаса туйлаһан байна.

Энэ МТС хадаа ажахын бүхы хүдэлмэринүүдээрээ республика соогоо түрүү һуури эзэлһэнэйгээ ашаар, 1939 ондо хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадажа, нэгэдэхи шатын диплом, 10 мянган түхэригөөр ба хүнгэн автомашинаар шагнагдаһан байна. МТС-эй коллектив хадаа дээдэ шагналгые халуунаар угтаа, үшөө һайнаар хүдэлмэрилхөөр зоригжонхой. Бүхы хүдэлмэришэдэйгөө дунда соцсоревнованиие үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар, тракторнуудай ремонтолгые 1940 оной январь 1-дэ 100 проц. дүүргээ һэн. Эдэ амжалтануудаараа тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд ба түрүү хүдэлмэришэдэнь 1940 оной Бүхэсоюзна хүдөөажахын выставкэдэ кандидадуудаар баталагдаба.

Иимэ, гайхамшаг илалтанууд ба амжалтанууд манай энхэ һайхан эхэ орондо—хаа-хаанагүй туйлагдана. Большевигүүдэй илажа шадахагүй тиимэ бэрхэшээл байхагүй!

„Хэдэхэн жэлэй саад тээ „фантази“ гэжэ тоологдодог байһан юумые, бидэнэр мүнөө амжалтатайгаар үнэн хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ аргабайдалтай болообди“ (СТАЛИН).

БҮРИ ҮНДЭР БҮТӨӨСЫН ТҮЛӨӨ!

Улан-Удын депогой подъемно цех болбол деподохи түрүү цехнүүдэй нэгэниинь юм. Энэ цех 1939 оной ноябриин 7-до, эрхим хүдэлмэриингөө түлөө депогойгоо дамжуулгын Улаан Тугые абаһан байна. Цехын мастер Иван Михайлович Маяков болбол өөрынгөө хүдэлмэриие үнэхөөр зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан дээрэһээ, ажалайгаа бүтээсые 1939 ондо 170,0 процент хүртэр ехэдхэжэ, жэлэйгээ планиие 114,3 процент дүүргээ.

Тус цехын түрүү хүнүүд—стахановцууд болбол үйлэдбэриингөө даабариие дүүргэхэ хэрэгтэ үндэр показательнуудые харуулнад. Жэшээлхэдэ, стахановцууд нүхэд Пронин—даабаряа үдэроүри 168,0 проц., Ямпольский——155,0 проц., Гордеев—165 0 проц., Котельга—148.0 процент дүүргэдэг байна. Тэрэшэлэн, тус цех болбол январь һарынгаа түрүүшын хахадай планиие 118,0 процент дүүргээ. Тиимэ ушарһаа, тус цех болбол өөрынгөө туйлаһан амжалтануудые улам бэхидхэжэ, дамжуулгынгаа Улаан Тугые батаар барижа байна.

Тиигээд, Иркутска I депогой подъемно цехтэй социалистическэ соревнованиин договор баталажа, Наркомой приказаар тогтоогдоһон графигай ёһоор, паровоз заһабарилгынгаа һара бүриин планиие саг соонь дүүргэхэ гэһэн уялга абаба. Мүн, бүхы хүдэлмэришэдэнь соцсоревнованида хабаадуулагданхай.

Тэдэнэр квалификацяа дээшэлүүлхын тула оролдоно. Хүдэлмэришэд нүхэд Миков ба Нагорный гэгшэд мүнөө үндэр разрядуудтай слесарьнууд болон дэбжээ. Үшөө табан хүдэлмэришэд өөһэдынгөө квалификациие дээшэлүүлжэ, үндэр разрядуудые абаа.

Хүдэлмэрилдэг газарнуудтань бодото гурим байгуулагдаа, алибүхы талаараа сэбэр ба арюухан.

Сталинска Гурбалугаар Табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованяар туйлагдаһан амжалтануудаа улам бэхижүүлгэ, социалистическэ соревнованида түрүү һуури эзэлэлгэ—энэ хадаа тус цехын тон хүндэтэ зорилго мүн.

ШЭНЭ ПАРАВОЗ

Энэ жэлдэ (январиин 14-дэ) паравоз-вагонно заводта эгээ түрүүшынхиеэ тендер кондессатортай «СО» сериин шэнэ паравоз бүтөөн гаргагдаба. Тус завод болбол энээнэй урда тээ, дурсагдагша сериин паравозые бүтөөхэдөө, Куйбышевэй нэрэмжэтэ, Коломенскын паравоз байгуулгын заводта бүтөөгдэһэн бэлэн тендерээр хангагдадаг байгаа.

Тус паравоз хадаа Улан-Удын ПВЗ-дэ хэгдэһэн зургаадахи паравозынь болоно.

АРАДАЙ ТВОРЧЕСТВОДО—ҮРГЭН ЗАМ

Закаминай аймагай колхозуудта мүнгэн ба бусад зүйлнүүд дээрэ һылэдэг, бэлигтэ һылүүршэд олон. Бургын сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 60 наһатай колхозник нүх. Лубсан Тубчинов болбол хутагын эшэ, мүнгэн гааһа, тамхинай банка, элдэб гоёлтонууд гэхэ мэтые гайхамшаг гоёор һылэдэг байна.

Нүхэр Тубчинов мүнгэн дээрэ үнгын шулуунуудые, шэлнүүдые зохёон һуулгадаг. Нүх. Тубчиновай гараар бүтөөгдэһэн зүйлнүүдые харахада, өөрөө бүтэһэн мүнгэтэ номин шулуун мэтэ, тон гоё һайхан үзэмжэтэй байна.

Һылүүрэй хүдэлмэриие ябуулхаһаа гадна, Лубсан Тубчинов болбол мүнгэ, зэд, бронзо, шэрэм гэхэ зэргын металлнуудаар элдэб зүйлнүүдые шудхадаг байна. Баһа, энээнэйгээ хажуугаар, нүх. Тубчинов болбол эрхим түмэршэ дархан юм. Лубсан Тубчиновай гарта ороһон металл хадаа өөрөө бүтэһэн шэнгеэр, тон бэлэхэнээр ашаглагдадаг байна.

Нүхэр Тубчинов болбол хаанта засагай үедэ, һылүүр ба дархаараа хоол хубсаһаа олоо болодог байгаа һэн. Урдань, тэрэнэй бэлиг талантань дарагдажа, ургаха ямаршье условигүй байһан юм.

Мүнөө, советскэ засагай лэ ашаар, Лубсан Тубчинов болбол жаргалта колхозно ажабайдалда ажаһуухадаа, өөрынгөө шадабари ба талантые үргэнөөр харуулна. Закаминай аймагай хүдөө нютагуудта түмэр, мүнгэн, модон, яһан г. м. зүйлнүүд дээрэ һылэдэг урашуул, дархашуул олон бии.

Зүгөөр, БМАССР-эй СНК-гэй дэргэдэхи искусствын управлени болбол арадай уранһайханай элдэб творчествые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа дутамагаар табидаг байна гэхээр болоно.

Баир Ангаров.

ВЫСТАВКА ДЭЭРЭ ҮБЭЛДӨӨ

...ю хүртөөгүй саһаар хушаг-... выставкын площадьнууд ...спектнүүдтэ хүнзогүй бай-...ашинануудань тон наряар ...данхай. Павильонуудай гоё ... гаршагууд фанераар хал-...анхай, фонтанууд ба ...турануудань модон футляр-...р хушалтатай.

...йнүүдэнь энеэдэтэйгээр ...на. Модонуудань рогожоор, ... ургамалай набшаһадаар ...тай. Тэдэнэй заримуудань ... хушагдаһан памятнигууд ..., заримуудань барюулаараа ...һанда хадхаатай байһан ... ехэ гранадууд шэнгеэр ...ана.

...аа яблока бариһан, үбгэн ... туранхайшаг фигурын ...жа байгаа газарта, модо-...ь хушагдаагүй ба халха-...гүй, жабар һалхинда үлээг-...йна. Эдэ модонууд хадаа ...зүгэй үсэд хүйтэн үбэлһөө ...үй, яблони ба грушын сорт-...е байгуулагша, гениальна ...най питомцууд мүн.

...тавкын территори дээрэ ...он үгы. Эндэ амиды юумэн ...шэнги. Тээд энэ һанал тон ... Выставкын ургамалай ...үүдые хадагалан харахын ...бидхахын тулада, олонтоото ...ерейнүүд, теплицанууд соо ...зуугаад хүн хүдэлмэрилэнэ.

...а зүгэй айлшад хадаа үбэ-... һайнаар үнгэргэжэ, ...осковско условидо саг соогоо ...рахынь, үрэ жэмэс үгэхынь тулада, творческо һанамжануудые, изобретательствонуудые, шэн зоригые гаргаха хэрэгтэй.

Энэ хүдэлмэриин процесс дотор, агрономууд, опытнигууд, эрдэмтэд болбол ургасын байгаалиие улам гүнзэгыгөөр мэдэхэ, тэдэниие шэнэдхэн хубилгаха аргые олохо байна. Выставкын оранжерейнүүд ба теплицанууд хадаа өөрэ янзын творческо лабораторинууд болонхой.

„Грузия“ павильоной оранжерэй соо шэл хушалтатай үндэр зал электрическэ гэрэлээр яларан байна. Тэрээн соо дулаан, агааронь анхилама һайхан. Лимонууд, банануудд, грейпфрутенууд, кинканууд сэсэглэжэ байна. Лимоной алтарама шара үрэнүүд эдеэшэжэ байна. Хүнэй шэнээн үндэртэй модондо табанзуун ба заримдаа бүришье олон лимонууд ургана.

Декабрь һарада лимонууд ба грейпфрутанuудые ургуулхань тиимэ бэлэн бэшэ байгаа.

„Манай питомцанууд оройдоо хаташан алдаа,—павильоной ахалагша агроном нүх. Мжаванадзе хэлэнэ,—энээниие дабаха аргые түргэн олохо хэрэгтэй байгаа. Бидэнэр болбол модоые тойруулаад гүнзэгы канавуудые малтаһан ба тэдэниие мориной аргал шэбхээр дүүргэһэн байнабди. Аргал шэбхэ хадаа газарай хүриһые дулаасуулаа. Модонуудшье ургажа эхилээ“.

Декабриин эхин үеэр котельниин барилга дүүрээ. Уралаар дулаасуулгын хоолойнууд оранжерэй соогуур табигдаа. Дан дулаан, халуун болшоо. Тиихэдээ мүн лэ ехэ бэрхэшээл тохёолдоһон байна. Мододой набшаһан унажа ба лимонууд, апельсинүүд, мандаринууд хараһаар байтар хайлажа эхилээ.

Азотиста ба калийна үтэгжүүлгэнүүд ехэ туһа хүргөөгүй. Модоной набшаһан унажа үргэлжэлһөөр байба.

Энэ бэрхэшээлэй шалтагааниие гигрометр оложо үгөө. Оранжерэй соохи агаар дан хуурай байгаа. Батарейнуудаа нойгон бүдөөр орёогоо һэн. Тиихэдэнь, Батуми шадарайхидал адали, шиигтэй ба дулаан болоһон байна.

Терралаар хорёологдоһон, сайн бургааһанууд Чаквинска плантаци дээрэ байһандаал адаляар харагдана. Эдэнэр болбол бүхэли зундаа хушалтагүй байгаа. Намар болоходо, шэл ханатай ба хушалтатай теплягууд, сайн бургааһан дээгүүр баригдаһан юм. Агроном Мжаванадзе болбол 1940 оной хүдөөажахын выставкэдэ түрүүшээр ерээшэдшье сайн набшаһа суглуулгые бодотоорнь харахынь тулада, гэрэл, шииг ба температурые регулировалана.

„Грузия“ павильоной оранжерей соо хиинэ модонуудые олошоруулга яаралтайгаар хэгдэнэ. 10-15 сантиметр үндэртэй модонууд эхэнүүд хайрсагууд соо һуулгагданхай. Хабар ба зунай торшо соо эдэ модонууд 50 сантиметр хүртэр ургаха, тиигээд намар болоходо, болбосоруулагдахаа заводто ошохо байна. Хиинэ модон нэгэ жэлэй культура болгогдоо, Советскэ агрономическа наукын энэ шэнэ амжалтанууд болбол хилын саанаһаа хиинэ модые асаралгаһаа манай оронииe сүлөөлэнэ. Хиинэ модоной нэгэ жэлэй культура болбол урда зүгэй колхозуудай үйлэдбэриин практикада оруулагдажа байна.

„Грузия“ павильондо ойрошог байгаа нэгэ теплица соо юрэ бэшын ургамалнуудтай вазонууд табигданхай. Акациин модонууд ногооронo, люпина модон набшаһалана, горох багсайн гаража байна. 20 сантиметр үндэр, залуу акациин оройнь тайраатай, тэрээнэй голлонь гороох таринхай. Тэндэ гороох ехэ тааража, сэсэглээд байна.

Хажуудань—гороох, тэрээндэ акациин набшаһан һуулгаатай Тэрэ хадаа баһал сэсэглэжэ байна.

Саад тээнь—зэрлиг пырейдэ һуулгаһан шэниисэтэй ба шэнии сэдэ һуулгаһан пырейтэй хэдэн олон вазононууд байна.

Эдэ бүгэдэ болбол академик Н. В Цицинэй һуулгаһан зүйлнүүд ба вегетативна гибридүүд болоно.

Вегетативна гибридизаци—агробеологическа наукада шэнэ зүйл мүн. Мичуринай һургаалые үргэлжэлүүлэгшэд ба хүгжөөн дэлгэрүүлэгшэд, академигүүд Т. Д Лысенко ба Н. В. Цицинэй хүдэлмэринүүд хадаа гибридизаци тухай наукада шэнэ хуудаһые нээгээ.

1940 оной выставкые харагшад болбол, хомхой бэшэ шара акацидал адали ба гороохэдол адали үрэжэлтэй модые байгуулаха тухай Н. В. Цицинэй хүсэлэй хүсэлдэхэ сагынь холо бэшэ байһанъ хараха байна.

Зарим эрдэмтэд хадаа иимэ зорилгые дүүргэгдэшэгүй гэжэ тоолодог һэн. Томо томо селекционернүүд хадаа энэ үүсхэл хүсэд амжалтые олохогүй гэжэ үридшалан хэлэдэг бэлэй.

В. Н. Цицин болбол акациие хэдэн дахин гороохотой скрещивани хэһэн (эдэ хоёрые холбон ниилүүлһэн) ба тиигээд нэгэл результат: хооһон эшэ абаһан байгаа. Үрэнүүд ургадаггүй һэн.

1939 ондо, вегетативна гибридизациин мичуринска методүүдые шудалахын тула эршэмтэй хүдэлмэри ябуулаһанайгаа һүүлээр, тус зорилгые шиидхэгдэ дүтэлхэ арга олоһон байна. Выставкын теплицанууд соо акацида һуулгагдаһан гороох һалбарахаһаа гадна, мүн үрэжэжэ байна.

Эдэ теплицануудһаа «Садоводствын» павильоной участок тээшэ сэбэрхэн зүргэ зам ошоно. Энээнэй урда тээ Выставкэдэ хабаадагшад хадаа мүнөө энэ участогые таниxагүй. Модонуудань хуушан газартаа, тэрэ шэгээрээшье һаа, мүнөө тэдэн дээрэ хушалтанууд, хананууд хэгдэнхэй. Тэндэ ойрохон калорифер баригдаа. Халаагдаһан агаар хадаа садые хушаһан гигант ехэ хушалта доро ороно.

Электрическэ лампанууд болбол хэрэгтэй сагтань үбэлэй наранай һула гэрэлые өөрөө нэмээнэ. 70 хүдэлмэришэд, агрономууд, научна хүдэлмэрилэгшэд болбол хабар болхоһоо урид модонуудай гэдэн һалбарахынь тулада, садуудаа ехэ оролдостойгоор харууһалана. Энэ хадаа үнгэрэгшэ зунай торшо соо хушалтагүй газарта абрикосуудые ба урда зүгэй олон фруктнүүдые ургуулаха арга олгоо.

2000 гаран пальманууд, туйлай томонууд кокосово модонууд, амтата финигүүд хадаа Выставкын центральна оранжерей соо хушаатай байна. Гиганг үндэр бамбугуудай набшаһадань дээрэ һэгсыжэ байна. Фейхоа, тунгонууд ба бусад хэдэн зуугаад ургамалнууд жабарһаа халхалагдажа хушагданхай. Тэдэнэр болбол ургажа байһан газарайгаа хүриһэнтэй хамта хайрсаг соо хэгдээд, оранжерейнүүд доро асарагдаһан байна. Выставкын нээгдэхэдэ, тэдэ модонууд өөһэдынгөө кварталнуудта—площадьнууд ба павильонууд дээрэ бусаха байна.

Гайхамшаг городой—Выставкын теплицанууд, оранжерейнүүд ба теплягууд соо ажал хүдэлмэри булаг мэтээр бурьялан байна. 1940 оной Выставка 1939 оной выставкаһаа үшөө бүри ехэ һургаал үгэхөөр, бүри баян, бүри гоё һайхан байхынь тулада, хэдэн олонтоото үнэтэ ургамалнууд эндэ ажаллагдажа ба арбижуулагдажа байна.

А. Савченко—Бельский.

Гектар бүриһөө 100 пуд таряанай түлөө, бүхы культуранuудай үндэр ургасын түлөө

Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө ажахын специалистнуудта ба колхозниггуудта Бичурай аймагай колхозуудай түрүүлэгшэдэй, бригадирнуудай, трактористнуудай ба хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хандалга

Бичурай аймагай колхозуудай түрүүлэгшэд, бригадирнууд, трактористнууд, комбайнернууд ба хүдөө ажахын түрүүшүүл, бидэнэр болбол өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдэй дүнгые зүбшэн хэлсээд байхадаа, манай аймагай колхозууд сталинска 8 миллиард пуд таряанай түлөө тэмсэлдэ багабэшэ амжалтануудые туйлаа гэжэ омогорхон хэлэжэ шадаха байнабди. 1938 ондо аймаг соо ороохото таряанай, дунда зэргын ургаса, гектар бүриһөө 11,4 центнер, тэрээн соо шениицэ—гектар бүриһөө 12,8 центнер байгаа һэн. Үнгэрэгшэ 1939 ондо «Красное знамя труда» колхоздо ороохото культуранuудай, дунда зэргын ургасань гектарһаа 12 центнер, тэдэнэй тоодо яровой шеницээр 13 центнер байгаа. Ново-Сретенскэ сельсоведэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ороохото культуранuудһаа гектар бүриин 11,7 центнер, шениицээр 13 центнер ургаса абаа. «Красное знамя труда» колхозой бригадир нүхэр Гаврилов болбол 10 гектар площадь дээрэһээ гектар бүриин 25 центнер шениицэ абаа. Ново-Сретенскэ сельсоведэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бригадир нүхэр А. П. Исаев болбол 67 гектар площадь дээрэһээ гектар бүриин 18 центнер шениицэ абаа.

1937-1938 онуудай хүдэлмэринүүдэй результадаар, манай аймагай 42 колхозуудай 8-нь, хүдөө ажахын түрүүшүүлһээ 58 хүн—хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаа.

Партизанска сельсоведэй «Красное знамя труда» колхоз ба Ново-Сретенскэ сельсоведэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз болбол үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө стахановска хүдэлмэриин түлөө главна выставочна комитедһээ хоёрдохи шатын дипломуудаар, таба-таба мянган түхэригүүдээр ба мотоциклануудаар шагнагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта, зарим-тэды амжалтануудай хажуугаар, бидэндэ үшөөл ехэнүүд дутуу дундануud бии гэжэ мэдэрэнэбди.

Хүдөө ажахын түрүүшүүд, ефремовцүүд болбол агротехническэ хэмжээябуулгануудай бүхы комплексые хэрэглэһэнэй ба тэдэнийе бэе бэеһээнь таһалангүй холболдуулан ябуулһанай результадта, ехэнүүд амжалтануудые туйлаһан байна. Тэдэнэр болбол саһа тогтоохо, тарилгын урда тээ борнойлохо, пар ба намарай парые культивацилха, намарай эртын пар хахалха, парые эртын болзорто хахалха, буртаг үбэһэнэй үндэһэнүүдые зайлуулхын тулада намарай ба хабарай тарилгануудые борнойлохо зэргээр, шиигые суглуулхын ба хадагалхын түлөө тэмсэлые ябуулана. Тэдэнэр болбол зүб травопольно севооборот эрхилэн, узууртань лущени хэжэ, гүнзэгы хахалалга хэжэ, тарилгын үбэһэ түүжэ ба хүрэнгын ороохые сэбэрлэжэ, буртаг үбэһэнтэй тэмэсэлнүүдые хэнэ. Тэдэнэр хадаа эртын ба богонихон болзор соо, һайн шанартайгаар тарилга хэдэг ба академик Лысенкын методээр яровизацилагдаһан үрэһөөр тарилгые үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Хэрээһэлһэн ба уйтан рядай тарилгануудые хэжэ, хүрэнгые площадь дээрэнь тэгшээр хубаахын тулада, нэгэ гектар дээрэ хаягдаха хүрэнгын нормые шэгнүүрээрэнь бэшэ, харин тоогооронь олодог байна.

Эдэ бүхы хэмжээябуулганууд хадаа манай колхоз бүхэнэй, бригада, звено ба колхозник бүхэнэй хэжэ шадамаар байна.

Бидэнэр, Бичурай аймагай колхозниггууд, МТС-эй хүдэлмэришэд ба хүдөө ажахын специалистнууд хадаа Сталинска областиин бригадирнууд-зуунпудтанай уряалда харюу болгон, бүхы культуранuудай үндэр ургасын түлөө социалистическэ соревнованиие манай республика соо дэлгэрүүлэхэ дурадхалтайгаар Бурят-Монголой бүхы колхозниггуудта, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдтэ ба хүдөө ажахын специалистнуудта хандынабди. Бидэнэр болбол 1940 ондо гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 12,8 центнерһээ доошо бэшэ ургаса, тэдэнэй тоодо: шэниицэ—13,8 центнер, овес—12,0 центнер, проса—15,0 центнер ба гречиха—10,0 центнер, 140 центнерһээ бага бэшэ картофель, 150 центнерһээ багабэшэ овощи ба сабшаланһаа 22 центнер үбэһэ абаха уялгануудые абанабди.

Иимэ ургаса туйлахын тулада, бидэнэр болбол, ВКП(б) эйн XVIII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Андреевэй бидэндэ дурадхаһанай ёһоор, СССР-эй түрүү колхозуудай жэшээгээр ажалай звеньевой эмхидхэлгые, эгээл түрүүн, бүхы колхозуудтаа дэлгэрүүлэн бии болгохобди. Участок бүхэнэй ёһото оролдосто эзэнь—үргэлжын звено абаха ёһотой, тэрэ хадаа энэ участок дээрээ тарилгын бүхы бэлэдхэлые хэхэ, тарилгын харууһалалга ба ажалалгые хангаха байна. **Полеводческэ бригада бүхэндэ нэгэ-нэгэ ефремовско звено байгуулха ба эдэ звенонуудай, гектар бүриһөө 25,0 центнерһээ бага бэшэ ургаса абалгые туйлаха зорилгые урдаа табинабди.**

Энэ—бага зорилго бэшэ, энээниие дүүргэлгэ тон ехэ хүдэлмэри эринэ. Тиимэһээ, бидэнэр болбол агротехническэ хэмжээябуулганууudай бүхы комплексые хүсэд бэелүүлэхэ гэжэ шиидэбэбди. Жэшээлэн хэлэхэдэ, 10260 га газар дээрэ саһа-тогтоохо, энээниие энэ оной январиин 30 хүртэр дүүргэхэ. Хабарай үедэ саһанай үһые алиболохо аргануудаараа бариха.

Поленуудаа үтэгжүүлхын тулада 210 мянган тэргэ шэбхэ бэлэдхэхэ, тэдэнэй 60 мянган тэргыень—сабшалан үтэгжүүлгэдэ, 76800 тэргыень—картофелиин газарые үтэгжүүлгэдэ, 48 мянган тэргыень—овощи үтэгжүүлгэдэ, 25200 тэргыень—пар ба зябь дээрэ тараахабди. Овощи ба картофельнуудай гол үндэһэн үтэгжүүлгэ ба мүн нэмэлтэ үтэгжүүлгэ болгон хэрэглэхын тулада, 4 мянган центнер үнэһэ, шубуунай 500 центнер аргал суглуулхабди. Тэрээнһээ гадна, 1000 центнер минеральна үтэгжүүлгэнүүдые абахабди.

Газарые шиигтэй байлгахын тулада, бидэнэр болбол хабарай тарилгын урда тээ богонихон болзор соо, 2—3 үдэрэй торшо соо, бүхы парнуудаа ба зябяа борнойлохобди. Хүриһэнэй бүхы дээрээ жэгдэ гэдэхые хүлеэжэ байнгүй, зарим участогуудай гэдэхэ зэргээр борнойлолгодо орохобди. Газарай хүриһые буртаг үбэһэнүүдһээ сэбэрлэхын тулада, хабарай культурануудые тариха 16 мянган гектар пар ба зябиие хабар культивацилажа, тэрэнэйгээ һүүлээр 1-2 дахин борнойлхобди. Ургаһан буртаг үбэһэнүүдые үгыхэхын ба ургасануудай ургалгада тон эрхим һайн условинуудые байгуулахын тулада, проса ба гречиха тарихаар хараалагдаһан, парнууд ба зябиие тарилгынгаа урда тээ 5—6 см. гүнзэгыгөөр хоёрдохёо культивацилан, энээнтээ хамта, мүн борнойлхобди.

Ороохото культуранuудай эртын тарилгые хүдэлмэриин 10 үдэрһөө дээшэ бэшэ, богонихон болзор соо үндэр һайн шанартайгаар үнгэргэхэбди. 4000 га ороохото культуранuудые, 150 га картофелиие ба 1000 га просые яровизацилагдаһан хүрэнгөөр тарихабди. Бүхы шэниицэ, овес ба гречихануудые бүгэдыень сортото хүрэнгөөр тарихабди. Бүхы ороохото культуранuудай тарилгые гансал рядта сеялкануудаар, тэрээнэй тоодо 2000 гектарыень хэрээһэлэн тарилгын аргаар, просын 70 процентыень үргэн рядта тарихабди.

Ороохото культуранuудай тарилгын урда тээхи үһалалгые 8000 га площадь дээрэ ба 600 га огородто хэхэбди. 11 мянган га сабшалан үһалахабди. Ороохото культуранuудай 2000 га площадь дээрэ вегетационно үһалалга, 9000 га сабшаланда хоёрдохи үһалалга, 6000 га сабшаланда гурбадахи үһалалга хэхэбди.

Намарай хара таряанай 75 процентыень хабар эртэ 1-2 дабхар борнойлхобди, мүн буртаг үбэһэтэй ба тэдэнэй үндэһэнүүдтэй тэмсэхэ зорилгоор, хабарай тарилгануудай борнойлолгые Алтайн хизаарай ефремовцуудай опыдой ёһоор үргэнөөр хэрэглэхэбди.

1500 га ороохото культурада, 200 га картофельдо, 150 га овощидо нэмэлтэ үтэгжүүлгэ үйлэдхэбди. Бүхы культуранuудаар заагдаһан площадиин 60 процентһээ бага бэшэ газарта нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр хоёр дахин үтэгжүүлгэ хэхэбди. Үтэгжүүлгэнүүдые шэнгээр хэрэглэхын тулада, ефремовскэ звено бүхэндэ үтэгжүүлгын тусхай машинануудые бэлэдхэхэбди.

1941 оной тарилгада үрэһэнэй үндэр шанартай таряа абахын зорилгоор, буртаг үбэһэнүүдһээ сэбэрлэгдэһэн, тон һайнаар элдүүрилэгдэһэн парнууд ба зябиие үрэһэ хүрэнгын участогуудта зорюулан таһалагданхай. Хүрэнгын участогууд дээрэхи тарилгые 1-2 үдэрэй торшо соо эрхим хүрэнгэнүүдээр тарихабди. Хүрэнгын участогууд дээрэ үндэр шанартай хүрэнгын таряа ургуулан абахын тулада, бидэнэр болбол социалистическэ поленуудай стахановцууд-ефремовцуудай бүхы опыдууд ба методүүдые хэрэглэхэбди.

Бүхы хэрэг хадаа кадрнуудһаа, бэлэдхэгдэһэн ба квалифицированна кадрнуудһаа дулдыдаха байна. Бидэнэр болбол энэ жэлэй тарилгын эхилтэр 180 трактористнуудые, 38 полеводууд-бригадирнуудые, 25 үһалагшадые, 50 яровизаторнуудые, таряанай талаар—45 шанаршалгагшадые, ургамалнүүдые хамагаалаха талаар — 30 организаторнуудые, таряа угаадаг 45 хүнүүдые, 76 сеяльщигуудые, 134 комбайнернуудые ба тэдэнэй туһалагшадые бэлэдхэхэ гэжэ тогтоогообди.

Тэрээнтэй хамта, колхоз бүхэндэ агротехническэ кружогуудые эмхидхэжэ, колхозниггуудай дунда агротехническэ һуралсалые үргэнөөр ябуулхабди. Аймагай агрозооветперсонал болбол колхозно кружогуудые эмхидхэхэ, хэблэлээр, радиогоор ба үйлэдбэриин совещанинуудаар дамжуулан, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй, ефремовцуудай хүдэлмэринүүдэй методүүдые ба амжалтануудай опыдые үргэнөөр дэлгэрүүлэхэ уялгануудые бэедээ абана.

Энээнтэй хамта аймагай агроном ба агротехник, мелиоратор, зоотехник ба ветврач бүхэн болбол түрүү агротехникын, зоотехникын ба ветеринариин асуудалнуудаар 10-һаа үсөөн бэшэ лекцинүүд-хөөрэлдөөнүүдые колхозуудта, бригадануудта ба фермэнүүдтэ уншаха ябадалые өөһэдынгөө сэхэ уялгада тоолоно.

Түрүү колхозниггууд—ефремовцүүдэй опыдые эрхимээр хамгадхан нэгэдхэхын тулада, бидэнэр болбол аймаг соогоо 10-һаа үсөөн бэшэ колхозно хата-лабораторинуудые эмхидхэхэбди. Зэрлиг ургадаг ногоонуудай (люцернэ, волоснец, житняк, донник ба бусадай) 35 килограммһаа бага бэшэ үрэһые, агрономууд ба зоотехнигүүдэй хүтэлбэри доро суглуулха уялгые колхоз бүхэн абана.

Нүхэдүүд, Бурят-Монголой колхозниггууд, полиин ба тракторна бригадануудай бригадирнууд, агрономууд, АЗО ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд! Гектар бүриһөө 100 ба үшөө олон пуд таряа абахын түлөө, жэл бүри 8 миллиард пуд таряа абаха тухай сталинска даабариие дүүргэхын түлөө бригадирнууд ба бригадануудай бүхэсоюзна соревнованида оролсое, 1940 оной хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкын нээлгые хүндэтэйгөөр угтае!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай колхозно-самодеятельностиин хоор Улан-Удэ городто, гүрэнэй театр соо. (Пестеревэй фото).

„Октябрь" колхоздо диплом барюулагдаба

Хори, январиин 19. (Телефоноор абгаба). Доодо-Худанай сомоной, «Октябрь» колхозой колхозниггууд ба колхозницанууд, хүршэ колхозһоо ерэһэн айлшад ба Хэжэнгын МТС-эй хүдэлмэришэд—хамта 50 гаран хүнүүд Октябрьска һургуулиин гэртэ сугларaба.

«Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ нүх Быков гэгшэ колхозойгоо хамтын суглаае нээжэ, суглаагаа хүтэлбэрилэхэ нюурнуудые олохо тухай дурадхал оруулба. Сугларагшадай нэгэнһанаалаар колхозой эрхимүүд, президиумдэ һунгагдаба.

Суглаанай хэлсэхэ зүйлэнь нэгэ—хүдөөажахын Бүхэсоюзна Главвыставкомоор „Октябрь" колхоздо олгогдоһон хоёрдохи шатын диплом барюулга байгаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүх. Г. Г. Красовский үгэ абаба. Нүх. Красовский болбол өөрынгөө үгэ соо, тус колхозой туйлаһан амжалтануудай тухай хэлээд, саашадаа бүри ехэнүүд илалтануудай түлөө эршэмтэйгээр, үшөө һайнаар хүдэлмэрилхыень уряалажа, тус колхоздо олгогдоһон хоёрдохи шатын дипломые ВКП(б)-эйн Обком ба БМАССР-эй правительствын зүгһөө барюулаһан байна. Энээнтээ хамта, Главвыставкомоор олгогдоһон 5000 түхэриг шагналай мүнгэ абаха эрхын үнэншэлгэ ба шагналай мотоцикл абаха №280-дахи нарядуудые барюулагдаба.

Суглаанда хабаадалсаһан колхозниггууд хадаа парти ба правительствын олгоһон энэ ехэ шагналые тон халуунаар хүлеэжэ, бүхы хүдэлмэринүүдээрээ бүри ехэнүүд амжалтануудые туйлахын түлөө улам энтузиазмтайгаар хүдэлмэрилхые вайдуулан, тодо ба тобшо үгэ хэлэбэд.

Тэрэнэй һүүлээр, тус колхозой колхозниггууд хадаа агрохэмжээябуулгануудай планиие ойрын үдэртэ дүүргэхэ; 1940 оной тарилгаһаа гектар бүхэнэй 15—20 центнер ургаса абахын зорилгоор, хабарайгаа тарилгые үндэр шанартайгаар ба хүдэлмэриин 7-8 үдэртэ дүүргэхэ; социалистическэ илалжалые һайн харууһалгаар ба садхалан үбэлжэлгөөр хангажа, түлнүүдые 100 процент абаха; сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын зорилгоор герасимовска хүдэлөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ; тарианай ургасые дээшэлүүлгын үндэһэ һуури—ефремовскэ звено эмхидхэхэ ба ажалай дисциплиные үндэр дээдэ хэмжээдэ гаргаха г. м. уялгануудые нэгэндуугаар баталан абаба.

Тиигээд, хүхин сэнгэлгын вечер үнгэргэгдэһэн байна.

Д. Доржиев.

Шиидхэхы квартал

Манай республикын модобэлэдхэдэг зарим организацинууд—леспромхозууд, механизированно лесопунктнууд болбол 1939 ондо модобэлэдхэлэй планиие дүүргэхэ хэрэгтэ бага бэшэ амжалтануудые туйлаһан байгаа.

Жэшээлхэдэ, Эрийскын мехлесопункт 1939 оной IV кварталай планиие—отололгooроо 124,3 проц., шэрэлгээрээ 132,0 проц.; Байгалай ЛПХ—отололгые 142,0 проц.; шэрэлгые 203,2 проц.; Тальциин ЛПХ—отололгые 186,4 проц., шэрэлгые 210.4 проц. г. м. үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Тус леспромхозууд ба механизированно лесопунктнууд хадаа модобэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүд дээрэ ажалые онсо зүбөөр эмхидхэжэ, тэдээндэ үгтэһэн механизмуудые — автомашинануудые, тракторнуудые ба бусадые зүбөөр хэрэглэн ашаглажа, Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревновани ба агууехэ стахановска хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлһэн дээрэһээ, эдэ илалтануудые туйлаһан байна.

Тиимэһээ, түрүү леспромхозууд ба механизированно лесопунктнуудай, мүн тэндэхи солото хүнүүдэй—стахановцуудай, ударнигуудай хүдэлмэриин опыт ба методые бүгэдын шадабари болголго хадаа модобэлэдхэдэг организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэйнь арюун уялга болохо ёһотой.

Зүгөөр, 1940 оной нэгэдэхи кварталай түрүүшын үдэрнүүдэхи хүдэлмэриие хараа һаа, тиимэ һайн гэхээр бэшэ. Юуб гэхэдэ, зарим леспромхозууд ба механизированно лесопунктнууд болбол темпээ улам түргэдхэжэ шадаагүй байха юм.

Жэшээлхэдэ, Чулуутайн механизированно лесопункт болбол январиин арба гаранай мэдээгээр, нэгэдэхи кварталайгаа планиие—отололгooроо 5,1 проц., шэрэлгээрээ 4,4 проц. болгоо. Тиигээд, январиин 5-һаа 10 хүргэрхи 5 хоногойгоо планиие—отололгоор 49,8 проц., шэрэлгээр 46,5 проц. дүүргэбэ. Энээгээр болходоо, үдэр үдэрэйгөө планиие 50 хүрэхэгүй процент гүйсэдхөө.

Хориин леспромхоз болбол модобэлэдхэлэйгээ үнгэрэгшэ жэлэй программые дүүргэлгээр, бирагүй показателиие харуулһан байна. Мүнөө, 1940 оной нэгэдэхи кварталай эхилһэнһээ хойшо, темпэ хурдадхажа мүн шадаагүй. Тус леспромхоз болбол январиин 5-һаа 10 хүргэрхи гү, али 5 хоногойгоо даабариие—отололгоор 63,2 проц., шэрэлгээр 72,7 проц. дүүргэбэ.

Тэрэшэлэн, Курбиин, Селенгын леспромхозууд баһал оборoор хүдэлмэрилжэ байна. Үдэр бүриингөө даабаринуудые 62-82 процент дүүргэдэг байна. Дурсагдагша фактнууд хадаа модобэлэдхэгшэ зарим организацинуудай хангалтагүй хүдэлмэриень тодоруулан харуулна.

Иимэһээ, үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдуунуудые дабтахагүйн ушарта, бүхы хүсэнүүдээ эртэнһээ тон зүбөөр эмхидхэжэ, дутуунуудаа ябууд дундаа усадхажа, энэ оной нэгэдэхи—шиидхэхы кварталай модобэлэдхэлэй планиие болзорһоонь урид, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Ц. Дор.

АНГАЙ ФЕРМЭНҮҮДЭЙ ДОХОД

Ангай фермэнүүд болбол колхозой ажахыда угаа ехэ доход оруулна. 1939 ондо, Тарбагатайн аймагай, «Победитель» колхозой ангай ферма болбол колхоздоо 48510 түхэригэй доход оруулаа. Энэ ферма хадаа бусад колхозуудта 19 үнэгэ худалдаһан байна. Мүн, энэ аймагай, Молотовай нэрэмжэтэ колхоз 32700 түх., «Серп ба Молот» колхоз 18000 түх. г. м. доход оруулаа.

Түрүү класс

Зэдын аймагай, Дэрэст[...] хү сэлбэшэ дүнда һургуулиин [...] рагшад ба һургагшад болб[...] Сталинска Гурбадугаар Табан[...] лэй нэрэмжэтэ социалистиче[...] соревнованида үргэнөөр хабаа[...] сажа, һуралсалай үндэрн[...] показательнуудые туйлаа.

Жэшээлхэдэ, энэ һургуулиин [...] дахи классай һурагшад ха[...] һуралсалай жэлэй түрүүш[...] хахадые отличие ба һайн г[...] сэгнэлтэнүүдтэйгээр дүүргэ[...] байнад.

Энэ класс болбол тус һургу[...] соогоо, хандасынгаа, дис[...] плина ба һуралсалаараа түр[...] һуури эзэлбэ. Класса[...] хүгэлбэрилэгшэ нүхэр Б. Б[...] маев болбол һуралсалай хүдэл[...] рииe тон зүбөөр ба эмхитэйг[...] табижа, эдэ амжалтануу[...] туйлаһан байна.

Мүнөө, энэ классай һурагш[...] һуралсалайгаа жэлэй хоёр[...] хи хахадые бүри һайнууд а[...] жалтануудтайгаар дүүргэхын т[...] лөө эрмэлзэнэд.

И. Санжие[...]

Адуушан—депута[...]

Зэдэ. Боргойн сомон[...] Кагановичын нэрэмжэтэ колхо[...] солото адуушан нүх. Цырем[...] Доржиев гэгшэ энээнэй урда ж[...] нүүдтэ адуунай ажалда эрхим[...] хүдэлмэрилһэнэйгөө ашаар, 19[...] оной хүдөөажахын Бүхэсоюз[...] выставкэдэ хабаадаһан байна. Вы[...] тавкын баян опыдоор зэбсэглэг[...] һэн нүх. Доржиев болбол адуу[...] харууһалгын хүдэлмэриие 1939 [...] 1940 ондо бүри һайнаар таба[...] Жэшээлхэдэ, 2 конюшни ба аду[...] най байха юрын 2 байрануу[...] шэнээр барюулажа, бүхы адууг[...] һаруул ба дулаан байрануудa[...] хангажа шадаһан байна.

Ленин—Сталинай партиин [...] советскэ арадай хэрэгтэ эсэс[...] хүртэр преданнэ нүхэр Доржи[...] Сомсоведэй депутадта һунгагда[...] депутатска хүдэлмэрөө эршэмт[...] гээр ябуулажа эхилээд байна.

Д. Цыремпилов.

СПАРТКИАДАДА ОШОБО[...]

Байгша январиин һүүлээ[...] потребкооперацинуудай техник[...] муудай үбэлэй спарткиада М ск[...] да үнгэргэгдэхэ байна. Энэ спар[...] киадада Улан-Удын кооперати[...] техникумһаа 4 хүбүүд ба 4 бас[...] гад хамта 8 студентнүүд ошо[...] Эдэнэрэй командирынь нүхэр М.[...] Тетерин, политругынь нүх. Л.[...] Славин гэгшэд болоно.

Тус спарткиадада кооперативн[...] техникумуудай физкультурн[...] хүгжэлтые хараха байна.

САНИТАРИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГ[...] ШЭДЫЕ БЭЛЭДХЭЛГЭ

Гэрэй эзэд-эхэнэрнүүдэй үү[...] хэлээр, Яруунын совхозой дэрг[...] дэ, санитарна хүдэлмэрилэгшэд[...] бэлэдхэхэ 6 һарын курс октябр[...] һэрэдэ нээгдээд, хамта 10 х[...] һуралсажа байна. Курсда һура[...] шад болбол тон һайнаар һура[...] сана. Эдэнэрэй 3 - нь отли[...] нигууд. Тиигээд, э[...] курс саашадаа үргэлжэлүүл[...] дэжэ, санитарна хүдэлмэрил[...] шэдые олоор бэлэдхэхэ зорилгото[...] байна.

Д. БУЛТАХАНОВ.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны: отв. редактора — 8-44, отв. секретаря — 8-28, отд. партийной жизни — 7-55 2 зв., сельхозотдел — 7-55, отдел кадров — 5-07.

Типография ИКИН [illegible]. [illegible] 316